

subdiaconatu ante epistolam ratione premissa
 prestito continue post eam dyaconatu et sacer
 dotum pbent quib9 pstitis in vocem letabun
 dam erumpunt dicentes. benedict9 es domine
 eo qd hij psertim ordines inuicant ad laudes et
 prestantur citra euangeliu. quia moyses et aa
 ron leuitas in tabernaculi ministeriuz ordina
 uerunt. et xps. lxij. ordinaros ad pdicadu mi
 sit. Debet etiam legi epistola. scz rogamus rē
 que est. ij. ad thesal. ij. c. Ab aliquo de ordina
 tis die ipsa. quia episcopus debet prius ordi
 natos ammonere et postea ad maiore amonici
 one epistolā ill tradē. Preterea ordinar9 do
 ctinaz sibi in ordinatione traditam per hoc se
 reducere in opus ostendit. Et ppter eadē eci
 am rationē vn9 de nouiter ordinatis legit tūc
 euangelium. Anno quindecimo. quod est luce
 .ij. c. Post epistolam etiaz cantatur tractus qd
 significat grauitatem qd sacrat9 seu ordinar9
 seruare debet. ne in supbiam elat9 in laqueos
 incidat dyaboli. Cōmumo ē. Exulta satis. que
 est zacharie. ix. capitulo.

De dominica quarta aduent9 dñi.
 quarta dominica aduent9 pmum responsozi
 um in nocturnis est. Canite tuba. quod supru
 ē a iohēle. Antiquitus em iudei canebāt tubis
 ad inuitandum homines ad nuptias et ad solē
 nitates et ad mouendum castra. Vnde nunc p
 cipit dominus prelatis vt cantent tubis inuitan
 tes gentes ad nuptias noui regis quaruz dies
 instat. scilicet dies natalis domini in qua xpus
 desponsauit sibi humanam naturā secundū qd
 dicitur in psalmo. Et ipe tanq spōsus. pcedēs
 de thalamo suo. Canite igitur. quia ppe sunt
 nuptie. et ppter pmissam causam cantores hac
 septimana alicui solito vocem suam exaltāt in
 responsozijs et in introitibus. vt si pūs sopore
 negligētie oppressi lectiōibus excitari nolū
 mus saltem vociferacōib9 et tumultu cantuū
 excitemur. Siquidem in vij. annis ante annum
 iubileum pcepit domin9 canere tubis. p ipi9
 anni instantis leticia. In hac aut hystoria hu
 ius dominice. partim ex pphetis. partim ex euan
 gelio cōpilata cōmunia vtriusq3 decantantur
 aduent9 et psertim vocatio gencium declarāt.
 per cristi aduentum. vbi in psona apostolor9.
 vel docto9 dicitur. Canite tuba vocate gen
 tes. Sane gentilitas videns calciatam fore di
 uinitatē in vtero virginali clamat ad eam in in
 troitu dicens secundum quasōā ecclesias. Me
 mēto nostri domine in beneplacito. p. t. hoc ē
 in filio in quo bene cōplacuiisti ex milib9 popu
 li. qui fuit tuus ab inicio mundi. et ideo cōgra
 tulatur alteri in epistola dicens secundū qual
 dam ecclesias Gaudete. que est ad philipens.
 iij. c. Sed et iuxta cōsideracōez vteri virginal
 cantat i graduāli ppe dominum esse et celerem
 eius aduentum. In alleluia vero veni domine.
 Et in offerenda. ofortamini Et in cōmunionē.
 ecce virgo. desiderat. et consolatur. et causam

concludit consolatiōnis. Porro ad ostendendū
 desiderium antiquo9 patrum. in fine aduent9
 cantantur. vij. an. vnaqueq3 secundum ordinē
 suum sua die vsq3 ad natale que incipiūt ab o
 prima est. O sapientia rē. Sunt autem septem
 quia dirigunt ad cristum in quo requieuit spī
 ritus sapiencie et intellect9 spiritus concilij et
 fortitudinis rē. Per que septēz dona sive incar
 nacōis nobis grāciam ministravit. put in ipis
 vij. antiphonis apparet. Sunt etiam. vij. qd cā
 tantur in designatiōne antiquo9 patrum. qui
 septenario seruiētes aduentum domini expec
 tabāt. Vnde in omnibus dicitur veni. Vel sep
 tem sūt. ppter septem dona spiritussancti. que
 xpus veniens largitus est mūdo et per que ex
 pectantes illuminati sunt. et sunt omnes secun
 di thomi pmo. quia quelibet loquit d vtroq3
 aduentu. Secundo quia signant nobis geminā
 dilectionem. scz dei et primi. Tercio ppter ge
 minam cristi. ad quē diriguntur naturam. Vñ
 gemine sigas substancie. Quarto quia ipe an
 tiphone notant. tam desiderium. tam antiquo
 rum patrum expectanciu9 pmum saluatoris ad
 uentum quam modernoz expectancium secun
 dum. Omnes ergo sunt secundi thomi in signū
 qd secundum expectamus aduentum. Et aduer
 te quia ille qd habent in pncipio verba pertinē
 tia ad diuinitatez. ptinet ad eos qui expectāt
 primum. vt o sapientia. et o adonei. Adonei au
 tem interpretatur dominus. quia dominat cūcte
 creature. vel quia omnis creatura dominatui
 eius seruit. Ille vero que habent verba ptinē
 tia ad humanitatem ptinent ad expectātes se
 cundū. vt O radix yesse. et o clavis dauid Sūt
 etiam quedam que vtriq3 conueniunt vt o rex
 gencium. Nam dei filius dicitur rex secundū di
 uinitatem. iuxta illud. Deus iudicium tuum rē
 gida rē. et etiam secundum humanitatē. iuxta
 illud. Domine in virtute. t. le. r. rē. Sepi9 tñ
 secundum humanitatem rex dicitur. quia secun
 dum eam ventus est oleo leticie pre participi
 bus suis. Rursus ecclesia in hys septem anti
 phonis ostendit multiplicatē morbi sui. et
 ad quamlibet petit remedium sui morbi. Nam
 ante filij dei aduentum in carne eram9 igno
 tes siue ceci peccatis eternis addicti serui dyabo
 li mala peccati cōsuetudine iūcti tenebris obuo
 luti. erules a patria et expulsi. Ideoq3 indige
 bam9 doctore. redemptore. liberatore. educto
 re. illuminatore. et saluatore. qz igitur igno
 tes eram9. Ideo ab ipso doceri indigebamus.
 Vnde in pma an. clamam9. O sapientia que est
 ex ore rē. ecclesi. xxij. et sapiencie. viij. et psa.
 xl. c. Quia vero parum pdesz. si doceremur. et
 non redimerem9. Ideo in secundo ab ipo redimi
 postulam9. O adonei rē. exo. vi. et xij. et iij. et
 xix. et xx. c. Sed quia nil pdesz. si essem9 do
 cti et redēpti. et adhuc post redemptōem deti
 nerem9 captiui. Ideo in tercia petim9 liberari.
 O radix yesse rē. ysa. xl. et liij. et lx. c. Sed quid

prodesse captiuis si essent redempti et liberati si tamen nondum essent ab omni vinculo absoluti. vt scilicet sub peccato essent. et vincula libere quo vellent ire non possent. et ideo in quarta ab omnibus peccati vinculis deduci petimus. **C**lauius dauid etc. apoc. iij. et psal. xlij. et luce. i. c. **P**retereaque hi qui diu fuerunt in carcere oculos habent obtenebratos nec clare videre possent. **D**eo post absolutionem a carcere. restat nos illuminari. vt videamus quod ire debeamus. et ideo in quinta hoc petimus. **O**riens splendor etc. zach. vi. sapientie. vii. et malach. ultimo. et luce. i. c. **S**ed si essemus docti et ab inimicis penitus liberati et illuminati. **Q**uid valeret nisi deberemus saluari. **D**eo in duabus sequentibus petimus saluari. **O** rex gentium etc. et aggei. i. et. ij. petri ij. et eph. ij. et gen. ij. c. in qua petimus salutem generalem et **O** emanuel etc. psal. vij. math. i. et psal. xxxij. et gen. pen. c. in qua petimus salutem in deo. **I**n qui busdam vero ecclesiis addunt alie due. **P**rima in honorem beate virginis que cepit. **S**ecunda pro angelo qui ad virginem introiit. vel in honorem sancti thome cuius festum tunc accidit. **D**ue quidem addunt vt proficiatur nouenarius numerus. ad designandum quia per septem dona spiritus sancti peruenimus ad ix. dies angelorum quorum quilibet desiderabat christi natiuitatem vt impletur numerus ipsorum qui de celo ceciderunt. **Q**uedam etiam ecclesie cantant xij. que expriment. xij. prophetas qui christi aduentum predixerunt. que etiam xij. apostolorum testimonia roborauerunt. ex quo. xij. tribus et xij. signati saluantur. **S**ed non sunt nisi vij. habentes veni. **O**mnes autem incipiunt per d. quod potius admiratiue ponitur quam vocatiue. **C**anta est in vesperis. quia dominus venit in vespera mundi hodie est helias qui sero carne et in mane panem escit dominus scilicet noster qui in vltima etate mundi carnem assumpsit. et diluculo resurgens in panem angelorum transiit. **E**t nota quod hec ebdomada prima natiuitati preparatio merito nuncupatur et in ea historia. **G**loria et in fortitudine cantatur. que non ut quidam simplices autumat quatuor tempora. **S**ed ad domini pertinet primam natiuitatem. **V**nde cum sex matutinalibus laudibus decantatur. quoniam quilibet illi feria proprias habet ad laudes antiphonas. quia per sex etates antiqui se ad aduentum preparauerunt. **E**t nos per sex opera misericordie ad secundam etiam preparamur. **V**erumtamen feriales antiphonas. que in illa feria in qua occurrit festum sancti thome scripte sunt vij. die antea. **Q**uidam canere consueuerunt. dicit enim ante natiuitatem domini cantantur omnes antiphonas et fere omnia responsoria renouari. quia sicut per plures et frequenter oculos nuncios magis ac magis mouet animus subditi ad sollicitudinem honorifice suscipiendi prelatum. sic et renouatione carnis magis et magis mouemur. ad curam nostre preparationis in susceptione domini. **E**t vt per quotidianam renouationem

nam cantus excitemur frequenter ad turpes et terrenas cogitationes purgandas ut sit dignum habitaculum et ornatu vetero regi regum pijs cogitationibus preparemus. **P**otest tamen et totum aduentum preparatio nominari. **V**nde in principio legitur. abiciamus opera tenebrarum et induamus arma lucis etc. que omnia sunt preparationes insignia intulatur autem in antiquis libris dominica ista. **D**ominica vacat. **P**rimo quia ostendit quod omnis sanctus vacat. ex quo iohannes. qui inter natos mulierum non surrexit maior. non est dignus soluere corrigiam calciamenti. sicut dicitur in euangelio huius dominice. i. incarnationis misteria denudare. **E**t propter hoc dominus papa non facit stationem ad aliquem sanctum. **S**ecundo dicitur vacans. quia non habet proprium officium sed mutuat alienum. scilicet. **R**orate celi etc. et hoc propter ordines precedenti diei. in quibus fuit apostolicus occupatus. **S**epe enim in decem huius consueuerunt ordines ab apostolicis celebrari. **T**ercio quia numerus dierum aduentus excedit scilicet xxi. quare inter dominicas aduentus non debuit computari. sed vacans potius appellari. **Q**uarto quia apostolicus olim hac die dominica elemosinis vacabat. et tam ipse quam sui circa hoc intenti nullam stationem faciebant. propter quod dicta est vacans. scilicet a statione et indulgentia. **Q**uedam ecclesie dicunt in hac dominica euangelium Miserunt iudei. quod est ioh. i. c. et epistolam. **G**audete. que est ad philipens. iij. c. **A**lij vero dicunt epistolam. **S**ic nos existimet. que est ad corinth. iij. capitulo. **I**n vigilia natiuitatis domini est inuicatorum hodie scietis. quia veniet d. n. m. v. g. e. quod est transumptum de exo. xvi. c. ex eo quod ibi dicitur vespere scietis. quia eduxit vos dominus de terra egypti. et mane. v. g. e. **E**t potest dici quod hec breuis clausula ex vna parte ad natiuitatem et ex alia parte ad resurrectionem. **S**ic hodie scietis in vita presenti scietis quia veniet dominus id est panis viuus qui de celo descendit et mane. v. g. e. **I**dem est resurrexerunt gloriam. non solum humanam sed etiam gloriarum diuinitatis eius. **S**ane in hac vigilia ecclesia monet. et inuitat filios suos. vt parati sint ad suscipiendum dominum. vnde in nocturnali officio primus responsorius est. **S**anctificamini scilicet filii israel id est viri spirituales. qui videtis deum per fidem. et parati estote vt interfiris ad nuptias. quia non erit in cena qui eicietur a nuptijs. **S**equitur in versu et mane vi. gloriam eius. id est aduentum glorie eius. vel mane ad literam. et huius vltima pars de exo. sumpta est. **S**ed prima non est sumpta de aliquo libro. **D**icitur etiam capitulum **G**audete in domino. phil. iij. c. **D**iurni vero officij intentio est ostendere quod christus natus sit. et huius dicitur in epistola pauli seruus etc. que est ad rom. i. c. **E**t in euangelio cum esset desponsata. quod est math. i. c. **H**ac enim die desponsatio legitur marie vt sciatur quod alio fuit desponsata. scilicet

Joseph. et ab alio fecundata. scilicet a spiritu sancto.
 Quedam tamen ecclesie ad hoc ut in credul
 maior certitudo sit premittunt prophetiam propter
 syon re. que est psal. lxxij. c. in quo ostendit ipse
 fore nasciturum. Natus autem est ut populum
 saluum faceret et terre iniquitatem deleteret. hoc
 die in spe per sacramenta gratie mane in re per
 revelationem glorie. hoc patet in introitu. et
 in gradu. hodie scietis exo. xvj. c. et in alla
 crastina. Quidam tamen dicunt alleluia. ave maria.
 et hoc quando vigilia est in dominica. Tunc enim
 dicit alleluia. propter resurrectionem domini. Tunc
 etiam patet in postcommunione Reuelabitur
 que est psal. xl. ca. Sed quia in eius incarnatione
 erat futura iudeorum dispersio. ideo in gra
 duali subditur versus Qui regis. in quo pro eis
 oratur. quantum sit ostendit ps. Qui ad introitum
 cantatur scilicet. domini est terra. de quo etiam
 sumit offerenda Tollite portas. In vespere
 autem vigilie natalis domini dicunt quidam psal
 mos. lau. pueri. lau. do. oes gentes. lauda ania
 mea. d. lau. d. q. bonus. et lauda iherusalem. in
 quibus inuitamur ad laudes. Alij vero dicunt
 Laudate pueri dominum. Qui confidunt. Incon
 uertendo. Memento domine. et Benedictus dominus
 Et merito quia primus deus inuitat ad laudam
 dum iugiter et predicandum. Secundus inuocat
 in deo confidete. In tribus sequentibus redditur
 quare laudibus sit instandum et in domino confi
 dendum. scilicet quia nostram captiuitatem conuertit et
 multum magnificauit. quia promissa compleuit dum
 fructum ventris dauid super sedem eius consti
 tuit. quia inclinavit celos atque d. Qui demum
 alto manum suam emittet. ut nos eripiat ab a
 quis multis. et a filiis alienis. Vespere iste autem
 priuilegiatus est. quia cum cetera officia vesp
 tina propter superueniens festum mutantur. iste non
 mutat. In vigilijs etenim aliorum festorum. capi
 tulum. ymnus. antiphona et collecta. In alijs
 etenim ecclesijs totis vespere diei expletis so
 limodo an. et collecta de sequenti festo dicitur
 eo quod dominus in vespere. id est vltima etate
 mundi venit ad saluandum saltim reliquias ge
 neris humani.

De officio natalis domini

Quicumque in officio natalis domini di
 cuntur de exultatione natiuitatis sunt
 quia sicut cantatur in responso. De
 scendit de celis christus. id est de sinu pa
 tris ut appareret et visibilis. Vnde egressus eius a
 patre. id est ab occulto et intimo patris. Sequitur
 Introit. scilicet per aurem virginis. id est
 per fidem que est ex auditu. Sicut legitur in epis
 tola ad romanos. Vnde cum dixit ei angelus. Spiritus
 sanctus superueniet in te. spiritu sancto acquies
 uit. Iuxta illud in cantico. Pessulum ostij mei ape
 rui dilecto meo ostium desiderium est. pessulum
 discrecio quasi per discrecionem aperui desiderium
 meum dilecto meo. et hoc audito dixit. Ecce an
 gilla domini. non sicut eua que fregit pessulum

quando voluit esse sicut deus. Introiuit dico
 utrum virginis in quo accepit carnem nostram.
 et exiit per portam clausam in regione nostram
 de hac porta dixit ezechiel. Porta hec clausa
 erit in eternum. et exiit de mundo per portam au
 ream. id est caritatem. quia per crucem. Maior
 enim caritatem nemo habet. quam ut am. su.
 po. pro amicis suis. Et est aduertendum quod do
 minus in fine anni nasci voluit ut ostenderet se
 in vltima mundi etate venire. In sexta feria con
 ceptus. In dominica natus. In sexta feria cruci
 fixus fuit et in dominica resurrexit. ut qui ho
 mines in feria sexta blasmatum perdidit in sex
 ta feria liberaret. et qui dixerat in dominica.
 fiat lux in dominica veniens oriens ex alto nos
 illuminaret. hoc dicitur sub ti. de parasceue et
 in nocte natus est. ut se sub carne latentem ve
 nire signaret. vel ut se ad illummandum noctem
 nostram venire monstraret. quoniam habitati
 bus in regione vniuersi. lux orta est eis. Vnde
 ab eius natali dies prolongatur. quia credentes
 in eum ad eternitatis lucem vocantur. Rationa
 biliter itaque nocturna officia celebrantur. Cum au
 tem cetera festa saluatoris. scilicet passio resur
 rectio. ascensio. pentecostes. et alia sint variabilia. quia
 non celebrantur semper in eisdem mensibus. siue in ea
 dem die mensis. Respondeo secundum augustinum.
 hoc festum pertinet ad memoriam tantum. Vnde
 sufficit per illud memorare quod die mensis christus
 natus fuit. Et ideo semper eadem die mensis ce
 lebratur. licet ipsa feria varietur propter mutaco
 nem littere dominicalis. Alia vero festa perti
 nent et ad memoriam et ad sacramentum. Vnde gratia
 Christus passus est feria sexta. ut homines qui
 in sexta feria ceciderat redimeret et sic de alijs.
 Et ideo oportet quod sub diuersis mensibus fiant. in ea
 dem feria scilicet in dominica. Preterea semper
 pascha nostrorum accipitur dominica prima post pa
 sca hebreorum. quod est semper. xiiii. luna. quia er
 go luna. xiiii. non semper est eodem tempe. vel
 eadem die mensis. imo variatur secundum annos
 solares. Ideo et pascha nostrorum non semper est
 eodem tempore nec in eodem die mensis. licet semper
 sub eadem feria. scilicet in dominica celebretur. Rur
 sus ideo pascha pentecostes. et alia festa variabilia.
 nec certe die mensis sunt annotata. ne videamur
 imitari iudeos. qui semper illa celebrant in cer
 tis mensibus. Alcuinus vero dicit. quod ideo hoc festum
 per singulos dies variatur. quia natus est nobis
 qui per singulos mundi dies lauat illos qui per
 peccatum ad se sunt maculati. Circa officium no
 cturnale sciendum. quod inuicem christus natus est
 nobis. In persona vero angelorum. cantatur a qui
 bus pastores vel potius omnis populus ad ado
 randum natum dominum inuitatur. x. vero psalms
 distinguuntur per tria nocturna. ut notetur. quod
 omnes sancti patres qui fuerunt in tribulatione po
 ribus. scilicet ante legem. sub lege. et tempore
 re gratie in nouo testamento sociati sunt per ad
 uentum christi noue ordinibus angelorum. ut sicut